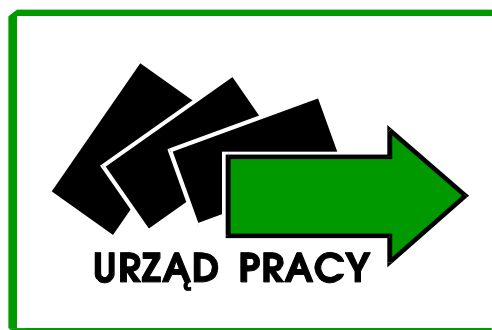

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W 2013 ROKU**

OPOLE, kwiecień 2014

Spis treści

Wstęp.....	3
1.1. Bezrobotni według zawodów	5
1.2. Napływ bezrobocia.....	6
1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach	7
1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miejsca pracy	10
2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup	12
2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych	12
2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy.....	16
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	18
3.1. Zawody deficytowe	18
3.2. Zawody w równowadze	21
3.3. Zawody nadwyżkowe.....	22
Podsumowanie	25

Wstęp

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za 2013 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

Celem sporządzenia opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest stworzenie ich rankingów, które stanowią narzędzie dla monitoringu, czyli procesu obserwowania zjawisk zachodzących na opolskim rynku pracy. Dzięki jego realizacji poprzez systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych i regionalnym rynku pracy planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół będą one mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego¹. Monitoring ułatwi także działania mające zaktywizować osoby długotrwale bezrobotne. Aby jednak traktować wyniki MZDiN jako trafne i rzetelnie diagnozujące sytuację na rynku pracy, jego metodologia powinna zostać udoskonalona – chociażby poprzez analizę ofert prasowych czy internetowych.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych prowadzony jest w oparciu o ujednoczone dla całego kraju *Zalecenia metodyczne* opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a podstawowym źródłem informacji są raporty półroczne opracowane przez powiatowe urzędy pracy oraz dane statystyczne pochodzące z systemu statystyki publicznej.

Zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z Departamentu Rynku Pracy MPiPS raport, tak jak i opracowania wcześniejsze, będzie zawierał trzy wątki analityczne, które będą obejmowały: analizę bezrobocia wg zawodów, ofert pracy wg zawodów, ogólną analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Podstawą niniejszego opracowania jest wybór definicji podstawowych kategorii pojęciowych:

- Przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących

---

¹ Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 28.

kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego, jak również systemu szkolenia bezrobotnych oraz osób poszukujących zatrudnienia.

- Poprzez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- Poprzez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **Zawód** należy definiować jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami poprzez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.
- **Klasyfikacja zawodów i specjalności** została wprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 roku i służy ona ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących w gospodarce i na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu obsługi rynku pracy i określaniu jego struktury zawodowej. Ostatnia aktualizacja miała miejsce na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku, na jej podstawie m.in. wprowadzono do klasyfikacji 564 nowe zawody. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w 10 grup wielkich, 43 grupy duże, 132 grupy średnich i 444 grupy elementarne, przy czym te ostatnie obejmują 2 360 zawodów i specjalności. W klasyfikacji zastosowano kod sześciocyfrowy. Pierwsza cyfra oznacza grupę wielką, druga dużą, trzecia średnią, czwarta elementarną, natomiast dwie pozostałe cyfry podają miejsce zawodu czy specjalności w określonej grupie elementarnej.

1.1. Bezrobotni według zawodów

T-I/W-1 Bezrobotni wg zawodów w województwie opolskim. Stan w końcu 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym				
				kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					razem	kobiety	razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"522301"	Sprzedawca*	4840	4435	234	214	1685	1588
2	"515303"	Robotnik gospodarczy	1788	734	11	8	636	282
3	"711202"	Murarz*	1426	7	49	0	406	3
4	"722204"	Ślusarz*	1289	19	29	0	368	7
5	"753105"	Krawiec*	783	768	7	7	267	264
6	"512001"	Kucharz*	773	676	11	7	251	236
7	"931301"	Robotnik budowlany	744	5	7	1	198	3
8	"331403"	Technik ekonomista*	696	622	70	59	172	160
9	"911207"	Sprzątaczką biurowa	614	606	6	6	224	222
10	"411004"	Technik prac biurowych*	599	512	27	24	225	196
11	"514101"	Fryzjer*	584	568	110	106	171	168

Systematyczna, możliwa dzięki monitoringowi obserwacja rynku pracy pod kątem zawodowej struktury bezrobocia prowadzi do nieuchronnej konstatacji: jest to struktura stała, mocno spetryfikowana, utrzymywana również przez regionalny system kształcenia zawodowego (większość zawodów to zawody szkolne). Również w przeciągu 2013 roku w obrębie prezentowanej wyżej struktury zawodów nie zachodziły istotne zmiany wobec wcześniejszych okresów sprawozdawczych. W porównaniu do końca roku 2012 - oprócz spadku liczebności bezrobotnych ogółem i w wybranych profesjach – ich struktura praktycznie nie zmieniła się. Jedynym ważniejszym wyjątkiem jest „wypadnięcie” z czołowej jedenastki zawodu ekonomisty (263102), którego zastąpił fryzjer (zawód ekonomisty sklasyfikowano na 12 miejscu z liczbą bezrobotnych 560). Ponieważ w tabeli zdecydowano się pokazać tylko bezrobotnych posiadających zawód, pamiętać należy, że w regionie w każdym roku największy udział w bezrobociu mają osoby bez zawodu (7 889 osób w roku 2013).

W rankingu największy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano wśród sprzedawców (o 65 osób), oraz sprzątarek biurowych (o 33 osoby). Z tych dwóch tylko sprzedawca jest

zawodem szkolnym. Wyraźny spadek odnotowano w przypadku technika prac biurowych (o 77 osób), ślusarza (o 61 osób) oraz technika ekonomisty (o 42 osoby) – wszystkie z nich są zawodami szkolnymi.

Uogólniając strukturę bezrobocia w województwie na poziomie wielkich grup zawodowych, należy podkreślić dwie kwestie: szczególnie duży udział grupy 5 - Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 29,4% oraz 7 grupy wielkiej – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w roku 2013 nastąpił spadek udziału tej grupy o 6,7 pp.). Łącznie te dwie grupy kumulują 46,6% ogółu bezrobotnych. Tradycyjnie już marginalny charakter ma wielkość bezrobocia w grupie 1, 6 oraz 0. Poniżej zaprezentowano ranking malejący grup wielkich na podstawie wielkości odsetka bezrobotnych.

1. **Grupa 5:** Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 29,4%
2. **Grupa 7:** Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 17,2%
3. **Grupa 9:** Pracownicy przy pracach prostych – 16,1%,
4. **Grupa 4:** Pracownicy biurowi – 10,2%
5. **Grupa 3:** Technicy i inny średni personel – 8,4%
6. **Grupa 8:** Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 8,1%
7. **Grupa 2:** Specjaliści – 7,4%
8. **Grupa 1:** Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 0,9%
9. **Grupa 6:** Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 0,7%
10. **Grupa 0:** Siły zbrojne – 0,0%

1.2. Napływ bezrobocia

Jak ilustruje poniższa tabela, zawody charakteryzujące się najwyższym napływem do bezrobocia pokrywają się w większości z zawodami o najwyższej liczbie bezrobotnych. Świadczy to o tym, że trudna sytuacja osób w tych zawodach ma charakter trwały, notując obok dużego poziomu bezrobocia również stały, wysoki napływ. Warto również zauważyć, iż w czołówce rankingu zawodów o najwyższym poziomie napływu dużą część stanowią

zawody szkolne, w których rejestrowało się wielu absolwentów (zwłaszcza bez zawodu, sprzedawców, techników ekonomistów, mechaników pojazdów samochodowych).

W porównaniu z sytuacją z roku 2012, odnotować należy trwałość struktury napływu bezrobotnych wg zawodu. Jedynym wyjątkiem jest zawód magazyniera, nieobecny w czołowej dwunastce rok wcześniej, oraz wypadnięcie z rankingu zawodu technika prac biurowych na skutek niższej liczby rejestracji (spadek o 45 osób na tle roku 2012).

T- I/W-2 Napływ bezrobotnych wg zawodów w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7
1	"000000"	Bez zawodu	11879	5574	2541	1343
2	"522301"	Sprzedawca*	6396	5615	570	505
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	2252	846	28	18
4	"711202"	Murarz*	2141	6	104	0
5	"722204"	Ślusarz*	1993	26	86	0
6	"931301"	Robotnik budowlany	1135	6	19	1
7	"331403"	Technik ekonomista*	1113	982	183	167
8	"512001"	Kucharz*	1008	793	37	22
9	"752205"	Stolarz*	883	49	68	0
10	"753105"	Krawiec*	881	857	9	9
11	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	878	1	166	1
12	"432103"	Magazynier	851	191	25	7

* zawód szkolny

1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach

Na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oszacowano duże i elementarne grupy zawodów implikujących długotrwałe bezrobocie oraz przejawiających równowagę na wojewódzkim rynku pracy między podażą a popytem na pracę. Obserwując poniższą tabelę nietrudno zauważyć, że grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie pochodzą z dolnych rejonów układu klasyfikacyjnego (grupy wielkie od 5 do 9) w przeciwieństwie do grup o małym ryzyku. Co ciekawe, w poniższym zestawieniu po raz pierwszy pojawiła się grupa zawodowa sklasyfikowana jako „Specjaliści”.

T-I/W7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2013 roku wg dużych grup zawodów

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
1	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,4444
2	"62"	Leśnicy i rybacy	0,4
3	"95"	Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	0,4
4	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,3906
5	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,3725
6	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,3608
7	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,3467
8	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,338
9	"41"	Sekretarki, operatorzy urzędzeń biurowych i pokrewni	0,334
10	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	0,3321
11	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,3295
12	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	0,3288
13	"82"	Monterzy	0,3221
14	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,319
15	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,3187
16	"81"	Operatorzy maszyn i urzędzeń wydobywczych i przetwórczych	0,3183
17	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,3104
18	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,308
19	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,3061
20	"43"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	0,2997
21	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,2914
22	"13"	Kierownicy do spraw produkcji i usług	0,2906
23	"74"	Elektrycy i elektronicy	0,2879
24	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,2857
25	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	0,2806
26	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urzędzeń i pokrewni	0,2716
27	"14"	Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	0,2688
28	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	0,2634
29	"32"	Średni personel do spraw zdrowia	0,254
30	"23"	Specjaliści nauczania i wychowania	0,2516

Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie na Opolszczyźnie stworzono na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz w oparciu o odpowiedni poziom liczby napływających bezrobotnych w danej strukturze zawodu w 2013 roku. Należy tu jednak poczynić pewne zastrzeżenie: dane z poniższej tabeli odnoszą się jedynie do zawodów, w których na koniec roku zarejestrowanych było co najmniej 5-ciu bezrobotnych. Wielkość tę, z braku jakichkolwiek wytycznych, przyjęto arbitralnie. Mniej liczne grupy pominięto, wychodząc z założenia, że sytuacja, w której np. 1 zarejestrowana osoba bezrobotna jest jednocześnie osobą długotrwałe bezrobotną i daje wskaźnik o maksymalnej wartości, jest sytuacją mylącą.

T-I/W-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2013 roku wg elementarnych grup zawodów

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
ZAWODY W NAJWYŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"9311"	Robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach	0,6667
2	"7521"	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0,65
3	"8152"	Operatorzy maszyn tkackich i dziewiarskich	0,6
4	"9111"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,5789
5	"1330"	Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych	0,5714
7	"8183"	Operatorzy urządzeń pakujących, do napełniania butelek i urządzeń znakujących	0,5556
6	"5222"	Kierownicy sprzedaży w marketach	0,5455
8	"8154"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	0,5455
9	"8181"	Operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych	0,5294
10	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0,5238
11	"3116"	Technicy chemicy i pokrewni	0,5
12	"6221"	Hodowcy ryb	0,5
13	"9121"	Praczk	0,4762
14	"5322"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,475
ZAWODY W NAJNIŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"9411"	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0,0909
2	"2111"	Fizycy i astronomowie	0,0833

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
3	"4312"	Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	0,0833
4	"3423"	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0,0625
5	"4224"	Recepcjoniści hotelowi	0,0612
6	"2283"	Fizjoterapeuci	0,0594
7	"2162"	Architekci krajobrazu	0
8	"2634"	Psycholodzy i pokrewni	0
9	"9334"	Układacze towarów na półkach	0
10	"4132"	Operatorzy wprowadzania danych	0
11	"8113"	Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców	0
12	"5113"	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	0
13	"9332"	Prowadzący pojazdy ciągnięte przez zwierzęta	0
14	"7224"	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	0

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w największym stopniu ryzykiem długotrwałego bezrobocia obarczeni są reprezentanci zawodów nie wymagających wysokich kwalifikacji. Wyjątek stanowią tu zawody z grup: 1330 - Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych (obecni w rankingu ubiegłorocznym) oraz technicy chemicy. Bardziej zróżnicowana jest grupa zawodów o najniższym ryzyku długotrwałego bezrobocia, gdzie licznie reprezentowane są profesje specjalistyczne a także wybrane zawody najprostsze, z 9 grupy wielkiej.

1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miejsca pracy

Na koniec 2013 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby zatrudnione wcześniej w sekcji działalność niezidentyfikowana (12 812 osób), w dalszej kolejności przetwórstwa przemysłowego (12 695 osób) oraz handlu hurtowego i detalicznego (9 188 osób). Są to te same sekcje, co przed rokiem.

W obrębie sekcji PKD zaznaczają się obszary deficytowe, gdzie liczba zgłaszanych ofert przekracza wielkość napływu bezrobotnych. Najlepszym przykładem są tu sekcje:

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Informacja i komunikacja. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi również jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego. Szczegółowo strukturę bezrobocia wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w zależności od liczby rejestrujących się bezrobotnych prezentuje poniższa tabela.

T-I/W-9 Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w województwie w końcu 2013 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
		zarejestrowani w roku	stan na koniec roku	zgłoszone w roku	stan na koniec roku
1	2	3	4	5	6
1	Działalność nie zidentyfikowana	12812	8737	0	0
2	Przetwórstwo przemysłowe	12695	9100	5107	259
3	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	9188	6537	4070	86
4	Budownictwo	6251	4047	2616	90
5	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3541	2618	4031	9
6	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3517	2048	3149	99
7	Pozostała działalność usługowa	3065	2329	1037	28
8	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1656	1051	1285	48
9	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1654	1108	1537	3
10	Edukacja	1638	1042	1035	17
11	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1634	1160	989	17
12	Transport i gospodarka magazynowa	1466	904	883	41
13	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1298	1098	450	5
14	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1091	648	610	4
15	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	724	392	1005	49
16	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	681	506	292	1

17	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	531	398	384	4
18	Informacja i komunikacja	372	245	378	6
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	186	133	115	0
20	Górnictwo i wydobywanie	104	95	71	4
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	14	14	0	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	4	3	2	0

We wskazanych powyżej czołowych sekcjach gospodarki pod względem wielkości generowanej liczby bezrobotnych kwestia wykorzystania wpływających ofert zatrudnienia prezentuje się różnie. Najwyższym stopniem wykorzystania charakteryzują się: administracja publiczna i obrona narodowa oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (99,8% wykorzystania). W czołówce stopnia wykorzystania znajdują się również: działalności związane z obsługą rynku nieruchomości oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (99,7%). Drugi biegun stanowią oferty wpływające z sekcji: górnictwo i wydobywanie (94,4%), przetwórstwo przemysłowe (95%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (95,1%).

2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup

2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych

Jednym z warunków poprawy sytuacji na rynku pracy jest nieustanny napływ nowych ofert zatrudnienia. W ciągu 2013 roku w województwie opolskim pozyskano 29 046 ofert pracy, o 65 ofert mniej niż w roku ubiegłym. Najwięcej pochodziło z branży przetwórstwa przemysłowego (17,6%), handlu hurtowego i detalicznego (14%) oraz administracji publicznej (14%). Branże te silnie korelują z przedstawionymi poniżej ofertami pracy wg

zawodu. Jak wynika z prezentowanych danych, najczęściej pracodawcy zgłaszali do powiatowych urzędów pracy zapotrzebowanie na zatrudnienie sprzedawców należących do branży handel hurtowy i detaliczny (spadek w porównaniu do 2012 roku o 0,3 punktu procentowego) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników mieszczących się w branży przetwórstwa przemysłowego (spadek w porównaniu do 2012 roku o 1,1 punkt procentowy). Jednocześnie nastąpił nieznaczny wzrost procentowej wielkości ofert pracy dla osób bezrobotnych o najwyższych kwalifikacjach, tj. specjalistów (o 0,1 pp.), pracowników biurowych oraz pracowników przy pracach prostych (w obu przypadkach po 0,5 pp.), przy jednoczesnym spadku udziału ofert dla operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 0,6 pp.) oraz techników i innego średniego personelu (o 1,4 pp.). Z kolei w branży administracji publicznej 36% stanowiły oferty subsydiowane, a więc przede wszystkim staże w instytucjach publicznych.

W kontekście powyższych spostrzeżeń warto podkreślić, że takie samo zestawienie otwierało również ubiegłoroczny ranking ofert. Widać tu, podobnie jak i w latach poprzednich, wpływ ofert subsydiowanych, napędzających popyt na zawód robotnika gospodarczego oraz technika prac biurowych. Warto przy tym zaznaczyć, że w każdym z zawodów czołowych (pierwsza 25-tka) pod względem ilości napływu ofert nie ma żadnego, dla wykonywania którego potrzebne byłoby wykształcenie wyższe. Na uwagę zasługuje duży stopień korespondencji (adekwatności) pomiędzy zawodami notującymi wysoki poziom napływu ofert a zawodami charakteryzującymi się najwyższym poziomem bezrobocia, wynikający również z tego, iż o wielkości popytu decyduje kilka raptem zawodów.

T-I/W-3 Oferty pracy wg zawodów w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	3585	9
2	"522301"	Sprzedawca*	1181	14
3	"961302"	Robotnik placowy	1028	1
4	"411004"	Technik prac biurowych*	906	4
5	"931301"	Robotnik budowlany	894	58
6	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	668	40
7	"911207"	Sprzątaczką biurowa	562	48

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
8	"332203"	Przedstawiciel handlowy	531	5
9	"524902"	Doradca klienta	449	8
10	"432103"	Magazynier	436	10
11	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	423	26
12	"711202"	Murarz*	395	3
13	"932101"	Pakowacz	376	11
14	"722204"	Ślusarz*	367	32
15	"411090"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	365	3
16	"523002"	Kasjer handlowy	350	16
17	"711601"	Brukarz	312	0
18	"512001"	Kucharz*	308	7
19	"721290"	Pozostali spawacze i pokrewni	304	12
20	"941201"	Pomoc kuchenna	293	4
21	"513101"	Kelner*	261	4
22	"752205"	Stolarz*	243	23
23	"753303"	Szwaczka	233	18
24	"334306"	Technik administracji*	200	2
25	"331301"	Księgowy	198	5

*Zawód szkolny

Wśród czołowych pod względem popytu zawodów nie stwierdzono wyraźnych problemów z wykorzystaniem dostępnych ofert. Największy odsetek niewykorzystanych propozycji pracy dotyczył zawodu stolarza (9,5%) i sprzątaczkę biurowej (8,9%).

W przekroju grup dużych, w 2013 roku najwięcej ofert pracy wpłynęło dla pracowników usług osobistych (16,2%), sprzedawców i pokrewnych (9,8%) oraz robotników obróbki metali, mechaników maszyn i urządzeń i pokrewnych (6,8%).

T-I/W-3a Oferty pracy wg dużych grup zawodowych w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku (%)
1	2	3	4	5
1	"51"	Pracownicy usług osobistych	16,1809	3,6412
2	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	9,8277	8,4524
3	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	6,825	2,9908
4	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	6,5693	9,3639
5	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	5,6968	1,3004
6	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	5,5952	12,6138
7	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	5,1539	2,9908
8	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	4,8945	1,4304
9	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	4,2709	5,5916
10	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	3,409	7,1521

Sprawdzając analizę do poziomu grup elementarnych zawodów okazuje się, iż najwyższy udział w strukturze wszystkich ofert pracy kumulował się w kategorii gospodarze budynków, a w ramach niej w obrębie zawodu robotnik gospodarczy. Z kolei w przypadku sprzedawców sklepowych (ekspedientów) wysoką wartość odsetka „nabił” zawód sprzedawcy. Szczegóły zawiera tabela **T-I/W-3a**.

T-I/W-3a Oferty pracy wg elementarnych grup zawodowych w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
1	"5153"	Gospodarze budynków	12,6073	1,1704
2	"5223"	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	5,4166	4,1612
3	"4110"	Pracownicy obsługi biurowej	5,0907	1,0403
4	"9613"	Zamiacacze i pokrewni	3,6227	0,13
5	"9112"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	3,2443	7,0221
6	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	3,1322	7,5434

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
7	"5413"	Pracownicy ochrony osób i mienia	3,0902	6,3719
8	"7212"	Spawacze i pokrewni	1,9865	4,6814
9	"5249"	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	1,9375	1,1704
10	"3322"	Przedstawiciele handlowi	1,9095	0,6502

2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Przy analizie ofert pracy wykorzystano także wielkość wskaźnika szansy ich uzyskania w poszczególnych zawodach, w oparciu o który powstał poniższy ranking. Należy również zaznaczyć, iż przy jego konstruowaniu wzięto pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w danej grupie zawodów.

T-I/W-11 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w 2013 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJWYŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"8157"	Operatorzy maszyn do prania	4,0555
2	"2353"	Lektorzy języków obcych	2,9608
3	"3333"	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	1,6984
4	"3514"	Technicy sieci internetowych	1,5
5	"2285"	Audiofonolodzy i logopedzi	1,5
6	"5312"	Asystenci nauczycieli	1,2708
7	"4227"	Ankieterzy	1,2267
8	"4222"	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	1,1667
9	"5244"	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	0,8178
10	"5212"	Sprzedawcy uliczni żywności	0,7333

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0
2	"7316"	Szyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni	0
3	"8154"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	0
4	"6330"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	0
5	"7133"	Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	0
6	"9311"	Robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach	0
7	"9215"	Robotnicy pomocniczy w leśnictwie	0
8	"6114"	Rolnicy upraw mieszanych	0
9	"6129"	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0
10	"6112"	Sadownicy	0
11	"7537"	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	0
12	"2632"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	0
13	"2162"	Architekci krajobrazu	0
14	"2114"	Specjaliści nauk o Ziemi	0
15	"0311"	Żołnierze szeregowi	0
16	"2652"	Kompozytorzy, artyści muzycy i śpiewacy	0
17	"2633"	Filozofowie, historycy i politolodzy	0
18	"2622"	Bibliotekoznawcy i specjaliści zarządzania informacją	0
19	"7318"	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	0,0005
20	"3314"	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	0,0006
21	"3142"	Technicy rolnictwa i pokrewni	0,0008
22	"2631"	Ekonomiści	0,0008

W województwie opolskim w 2013 roku najtrudniej było znaleźć pracę w wybranych zawodach z grup 2,7 oraz 9, związanych z specjalistami, technikami i średnim personelem,

oraz w zawodach powiązanych z innymi grupami (np. sortowacze odpadów, czyściciele pojazdów z gr. 9). W okresie ostatnich lat wzrasta udział zawodów o profesji specjalistycznej, chociaż zauważyć trzeba, że dwie wykazane w rankingu grupy specjalistyczne (specjaliści nauk o ziemi, ekonomiści oraz architekci krajobrazu) są w nim obecne od lat. Bardzo zróżnicowana – choć w kilku punktach podobna do klasyfikacji ubiegłorocznej – była grupa zawodów o najwyższym wskaźniku szansy uzyskania oferty. Wskaźnik o wartości >1 osiągnęło aż 8 profesji.

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

3.1. Zawody deficytowe

Analizując poszczególne zawody pod względem wielkości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono zawody nadwyżkowe, deficytowe i wykazujące równowagę na rynku pracy. Następnie zostały one spolaryzowane dodatkowo poprzez odniesienie się do wyodrębnionego na określonym pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów i wskazanie ich w postaci rankingu ujętego w poniższej tabeli. Należy przy tym dokonać istotnego komentarza metodologicznego: warunkiem umieszczenia zawodu w poniższym rankingu było założenie, iż musi się on charakteryzować średniomiesięcznym napływem ofert na poziomie co najmniej 2,0 – tak, by wyeliminować te zawody, które są nieistotne dla obrazu sytuacji na rynku, notując bardzo niski popyt (np. wpłynięcie 1 oferty w ciągu roku) przy braku podaży, co daje maksymalny wskaźnik intensywności deficytu.

T-I/W-4 Zawody deficytowe w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"331103"	Pośrednik finansowy	2	0	-2	MAX
2	"333302"	Pracownik agencji pracy tymczasowej	7,9167	0,0833	-7,8333	95
3	"721206"	Spawacz metodą TIG	4,9167	0,1667	-4,75	29,5
4	"815702"	Pracownik pralni chemicznej	6,0833	0,25	-5,8333	24,3333
5	"814208"	Operator wtryskarki	10,0833	0,4167	-9,6667	24,2
6	"244101"	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	3,3333	0,1667	-3,1667	20
7	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	4,75	0,3333	-4,4167	14,25
8	"235304"	Lektor języka niemieckiego	2,1667	0,1667	-2	13
9	"712301"	Monter ociepleń budynków	2,8333	0,25	-2,5833	11,3333
10	"811407"	Operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych	2,6667	0,25	-2,4167	10,6667
11	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	9,75	0,9167	-8,8333	10,6364
12	"422701"	Ankieter	7,6667	0,75	-6,9167	10,2222
13	"241202"	Doradca finansowy	12,1667	1,25	-10,9167	9,7333
14	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	12,0833	1,25	-10,8333	9,6667
15	"421403"	Windykator	2,25	0,25	-2	9
16	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	5,0833	0,5833	-4,5	8,7143
17	"818116"	Operator urządzeń przemysłu szklarskiego*	2,1667	0,25	-1,9167	8,6667
18	"235301"	Lektor języka angielskiego	8	1,0833	-6,9167	7,3846
19	"411001"	Administrator nieruchomości	2,6667	0,4167	-2,25	6,4
20	"411003"	Pracownik kancelaryjny	12,5	2,0833	-10,4167	6
21	"422201"	Pracownik centrum	9,9167	1,6667	-8,25	5,95

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
		obsługi telefonicznej (pracownik call center)				
22	"522304"	<u>Sprzedawca w branży spożywczej</u>	<u>8,9167</u>	<u>1,5833</u>	<u>-7,3333</u>	<u>5,6316</u>
23	"921401"	<u>Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni</u>	<u>5,5833</u>	<u>1,25</u>	<u>-4,3333</u>	<u>4,4667</u>
24	"541307"	<u>Pracownik ochrony fizycznej bez licencji</u>	<u>55,6667</u>	<u>12,5833</u>	<u>-43,0833</u>	<u>4,4238</u>
25	"333105"	Spedytor	3,6667	0,8333	-2,8333	4,4
26	"721290"	<u>Pozostali spawacze i pokrewni</u>	<u>25,3333</u>	<u>5,9167</u>	<u>-19,4167</u>	<u>4,2817</u>
27	"961302"	<u>Robotnik placowy</u>	<u>85,6667</u>	<u>20,4167</u>	<u>-65,25</u>	<u>4,1959</u>
28	"721205"	Spawacz metodą MIG	2,4167	0,5833	-1,8333	4,1429
29	"524404"	<u>Telemarketer</u>	<u>15,5833</u>	<u>4</u>	<u>-11,5833</u>	<u>3,8958</u>
30	"216601"	Grafik komputerowy DTP	2,25	0,5833	-1,6667	3,8571

*zawód szkolny

W powyższej tabeli wyróżniono kolorem czerwonym zawody o bardzo wysokim deficycie, natomiast podkreślono zawody obecne w rankingu również w roku 2012.

Na podstawie danych za cały 2013 rok można wyciągnąć kilka ostrożnych wniosków o tendencjach występujących w zawodach deficytowych. Część spośród zawodów w powyższym rankingu (m.in. spawacze, pracownicy ochrony, pracownicy kancelaryjni, telemarketer, doradca finansowy, sprzedawca w branży mięsnej) miało charakter deficytowy również w latach 2009 - 2012. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Jednocześnie, patrząc przez pryzmat wielkości średniomiesięcznego deficytu (czyli liczby ofert, które statystycznie pozostawały nie obsadzone przez napływających bezrobotnych w każdym miesiącu), wyróżnić trzeba dwie profesje związane ochroną osób i mienia (zarówno z licencją, jak i bez licencji) oraz spawaniem. Wysoki deficyt wykazały także zawody: telemarketer, robotnik placowy, doradca finansowy. Zwraca także uwagę przewaga popytu nad podażą w przypadku kilku zawodów związanych z obsługą maszyn i montażem, a także – pomimo wyraźnie nadwyżkowego zawodu sprzedawcy – deficyt

w zawodach związanych ze sprzedażą bardziej wyspecjalizowaną (sprzedawcy w branży mięsnej i spożywczej). Ponadto charakterystyczną cechą rankingów zawodów deficytowych jest niski udział zawodów szkolnych: w roku 2013 w czołowej 30-tce był to tylko zawód operatora urządzeń przemysłu szklarskiego.

3.2. Zawody w równowadze

T-I/W-4 Zawody wykazujące równowagę w województwie opolskim w 2013 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY WYKAZUJĄCE RÓWNOWAGĘ NA RYNKU PRACY						
1	"712612"	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	4,1667	5,3333	1,1667	0,7813
2	"931301"	Robotnik budowlany	74,5	94,5833	20,0833	0,7877
3	"932101"	Pakowacz	31,3333	38,5	7,1667	0,8139
4	"941201"	Pomoc kuchenna	24,4167	25,0833	0,6667	0,9734
5	"514202"	Kosmetyczka	6,3333	6,3333	0	1
6	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	35,25	34,9167	-0,3333	1,0095
7	"411090"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	30,4167	30	-0,4167	1,0139
8	"741201"	Elektromechanik*	5,4167	5,3333	-0,0833	1,0156
9	"222101"	Pielęgniarka	15,6667	15,1667	-0,5	1,033
10	"711501"	Cieśla*	7,1667	6,5833	-0,5833	1,0886

*zawód szkolny

Na dynamicznym rynku pracy trwała równowaga pomiędzy napływem ofert i dostępnością siły roboczej jest stanem trudnym do osiągnięcia. Dlatego też trudno o wskazanie tu jakichkolwiek tendencji: ranking zawodów w równowadze jest co pół roku inny. W latach 2012-2013 jedynym wyjątkiem był obecny w obu rankingach zawód robotnika budowlanego. Przegląd zawodów wykazujących równowagę daje się sklasyfikować ze względu na rodzaj wykonywanej pracy: dominują profesje z dolnych grup wielkich, a zatem

nie wymagające specjalistycznego wykształcenia. Metodologiczną granicą analizy zawodów pod kątem ich równowagi był średniomiesięczny napływ ofert i osób na poziomie 2,0000.

3.3. Zawody nadwyżkowe

T-I/W-4 Zawody nadwyżkowe w województwie opolskim w 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"031101"	Żołnierz szeregowy	0	3,6667	3,6667	0
2	"212002"	Matematyk	0	2,0833	2,0833	0
3	"214390"	Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska	0	4,25	4,25	0
4	"215103"	Inżynier elektryk	0	2,3333	2,3333	0
5	"233006"	Nauczyciel historii	0	4,8333	4,8333	0
6	"242219"	Specjalista do spraw integracji europejskiej	0	6,25	6,25	0
7	"242224"	Specjalista do spraw stosunków międzynarodowych	0	2,4167	2,4167	0
8	"263204"	Sociolog	0	5,5833	5,5833	0
9	"263302"	Historyk	0	5,6667	5,6667	0
10	"263304"	Politolog	0	9,5	9,5	0
11	"263505"	Specjalista resocjalizacji	0	3,4167	3,4167	0
12	"264303"	Filolog - filologia polska	0	4,0833	4,0833	0
13	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0	9,0833	9,0833	0
14	"311513"	Technik pojazdów samochodowych*	0	4	4	0
15	"311932"	Technik włókiennik*	0	2,1667	2,1667	0
16	"314202"	Technik architektury krajobrazu*	0	4,6667	4,6667	0
17	"314204"	Technik hodowca zwierząt	0	5,5833	5,5833	0
18	"314205"	Technik ogrodnik*	0	6,3333	6,3333	0
19	"314403"	Technik technologii żywności*	0	4,9167	4,9167	0
20	"314404"	Technik technologii żywności - cukrownictwo	0	7,0833	7,0833	0

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<u>21</u>	<u>"322002"</u>	<u>Technik żywienia i gospodarstwa domowego*</u>	<u>0</u>	<u>19,3333</u>	<u>19,3333</u>	<u>0</u>
22	"343204"	Plastyk*	0	3,0833	3,0833	0
<u>23</u>	<u>"422402"</u>	<u>Technik hotelarstwa*</u>	<u>0</u>	<u>8,8333</u>	<u>8,8333</u>	<u>0</u>
24	"612990"	Pozostali hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0	7,4167	7,4167	0
<u>25</u>	<u>"633001"</u>	<u>Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby</u>	<u>0</u>	<u>2,25</u>	<u>2,25</u>	<u>0</u>
<u>26</u>	<u>"731402"</u>	<u>Ceramik wyrobów użytkowych i ozdobnych</u>	<u>0</u>	<u>5,0833</u>	<u>5,0833</u>	<u>0</u>
27	"731809"	Tkacz	0	6,3333	6,3333	0
28	"811101"	Górnik eksploatacji podziemnej*	0	9,0833	9,0833	0
<u>29</u>	<u>"961303"</u>	<u>Zamiatacz</u>	<u>0</u>	<u>5,25</u>	<u>5,25</u>	<u>0</u>
<u>30</u>	<u>"331403"</u>	<u>Technik ekonomista*</u>	<u>0,3333</u>	<u>92,75</u>	<u>92,4167</u>	<u>0,0036</u>
<u>31</u>	<u>"263102"</u>	<u>Ekonomista</u>	<u>0,4167</u>	<u>69,3333</u>	<u>68,9167</u>	<u>0,006</u>
<u>32</u>	<u>"235107"</u>	<u>Pedagog</u>	<u>0,5833</u>	<u>37,6667</u>	<u>37,0833</u>	<u>0,0155</u>
33	"753105"	Krawiec*	1,6667	73,4167	71,75	0,0227
34	"421101"	Asystent usług pocztowych	0,1667	7,1667	7	0,0233
<u>35</u>	<u>"311504"</u>	<u>Technik mechanik*</u>	<u>1,4167</u>	<u>57</u>	<u>55,5833</u>	<u>0,0249</u>
<u>36</u>	<u>"311204"</u>	<u>Technik budownictwa*</u>	<u>1,25</u>	<u>36,3333</u>	<u>35,0833</u>	<u>0,0344</u>

W powyższej tabeli wyróżniono kolorem czerwonym zawody o bardzo wysokiej nadwyżce, natomiast podkreślono zawody obecne w rankingu również w roku 2012.

Zawody nadwyżkowe, a więc jedno z bardziej niepokojących zjawisk na rynku pracy na przestrzeni lat 2005 – 2013 wykazują duże podobieństwo. Tym samym można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia. Oczywiście są to jedynie interpretacje oparte na statystyce – a zatem niedoskonałe. Nie uwzględniają one chociażby nielegalnego zatrudnienia części bezrobotnych a także bierności wielu z nich (na skutek np. korzystania z pomocy społecznej, opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, dysponowania środkami finansowymi transferowanymi do regionu przez migrującego

współmałżonka). Dlatego też wiele zawodów nadwyżkowych charakteryzuje się – w okresie dobrej koniunktury na rynku - spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych i przeciętnymi wartościami wskaźnika ryzyka długotrwałego bezrobocia.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), matematyk, pozostali inżynierowie inżynierii środowiska, inżynier elektryk, nauczyciel historii, specjalista do spraw integracji europejskiej, specjalista do spraw stosunków międzynarodowych, specjalista resocjalizacji, socjolog, historyk, politolog, filolodzy polscy, technicy (mechanizacji rolnictwa, pojazdów samochodowych, włókiennictwa, architektury krajobrazu, hodowcy zwierząt ogrodnicy) oraz technicy technologii żywności (cukrownictwo, przetwórstwo mleczarskie i pozostali). Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik mechanik, technik ekonomista, technik budownictwa itd.) – w powyższym rankingu stanowią one ponad 1/3 klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, pedagog, socjolog, historyk), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik mechanizacji rolnictwa, technik hodowca zwierząt, pozostali hodowcy zwierząt, rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby).

Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności oraz naukami ekonomicznymi i społecznymi. Godne uwagi jest także to, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Pod względem metodologicznym ograniczono pole analizy do zawodów, dla których średniomiesięczna liczba rejestrujących się w bezrobociu wynosi co najmniej 2.

Jak ilustrują najświeższe badania zrealizowane w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II (systemowy projekt badawczy WUP w Opolu, Poddziałanie 6.1.2 PO KL), rynek ofert pracy jest w województwie tylko w części obsługiwany przez powiatowe urzędy

pracy. W opinii pośredników pracy zatrudnionych w systemie Publicznych Służb Zatrudnienia, jedynie co 3-cia firma w regionie wykazuje popyt na pracę, a jedynie co czwarta z nich robi to z wykorzystaniem publicznego pośrednictwa pracy. Ponadto szacunkowo 47% bezrobotnych jest w ogóle zainteresowanych pracą, a ok. 35% pracuje na czarno. Oznacza to, że analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych opiera się na danych w wysokim stopniu niedoskonałych, a orzekanie o realnej deficytowości czy nadwyżkowości zawodów jest zadaniem obciążonym ryzykiem znacznego błędu. Inne badania (projekt Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy III, Poddziałanie 6.1.2 PO KL) wskazują, że w roku 2014 bilans firm planujących przyjęcie nowych pracowników wobec firm planujących zwolnienie będzie dodatni, a największe zainteresowanie wzbudzać będą profesje m.in. sprzedawców, hydraulików i monterów instalacji sanitarnych, robotników pomocniczych w budownictwie, pracowników obsługi biurowej, kierowców, księgowych.

Podsumowanie

Na koniec 2013 roku w województwie opolskim było zarejestrowanych 51 636 bezrobotnych i liczba ta była niższa od uzyskanej z końcem roku 2012 o 139 osób (spadek o 0,3%). Odnotowano również zwiększenie środków Funduszu Pracy przeznaczanych na aktywizację bezrobotnych. Ten wzrost miał rzecz jasna olbrzymi wpływ na wielkość ruchu bezrobotnych i ruchu ofert pracy obserwowanych w ciągu całego 2013 roku, jednak w niewielkim stopniu odbił się na strukturze zawodowej. Innymi słowy: struktura czołowych zawodów, w których kumuluje się bezrobocie, pozostała praktycznie bez zmian wobec 2012 roku i lat wcześniejszych.

Ponadto w roku 2013 – na tle 2012 - ponownie wzrosła liczba rejestracji bezrobotnych oraz ofert w zawodach związanych z subsydiowanym zatrudnieniem, zwłaszcza robotników gospodarczych. Zawód ten zajmuje czołowe miejsca w napływie, odpływie, ofertach zatrudnienia oraz pracach subsydiowanych. W całym 2013 roku wpłynęło 3 585 (12,3% ogółu) ofert pracy na robotnika gospodarczego, z czego 2 275 (63%) stanowiły oferty subsydiowane. Ogółem z 2 275 ofert jakie zarejestrowano na stanowisko robotnika gospodarczego, 2 053 osoby podjęły zatrudnienie subsydiowane w ramach robót publicznych na całe województwo.

Analiza struktury zawodowej bezrobotnych na koniec 2013 roku oraz struktury zawodowej osób rejestrujących się w bezrobociu jest od lat bardzo zbliżona i pozwala mówić o względnej petryfikacji zjawiska bezrobocia. Jego trzon tworzą stale takie zawody, jak: robotnik gospodarczy, sprzedawca, murarz, ślusarz, technik ekonomista, a także osoby bez zawodu. Warto zwrócić uwagę, że wiele zawodów z czołówki rankingu wielkości bezrobocia to zawody szkolne.

W ciągu całego 2013 roku zarejestrowało się 8 148 absolwentów co stanowi 11 % wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród absolwentów najczęściej rejestrowali się również sprzedawcy (stanowiąc 7% wszystkich absolwentów), fryzjerzy (3%), technicy ekonomiści (2%), mechanicy pojazdów samochodowych (2%). Największy udział zarówno wśród nowych rejestracji absolwentów, jak i stanu na koniec roku, stanowili bezrobotni absolwenci nie posiadający żadnego zawodu, najczęściej po liceum ogólnokształcącym (napływ stanowił 31% natomiast stan 30%, przy jednoczesnym niewielkim zapotrzebowaniu na pracę dla osób bez zawodu, stanowiącym 1,7% wszystkich ofert pracy skierowanych dla ogółu bezrobotnych).

Przy tej okazji nasuwa się jak zwykle kilka spostrzeżeń odnośnie koniecznych korekt w dotychczasowym systemie ofert edukacyjnych: zbyt duży jest bowiem napływ absolwentów do zawodów, które charakteryzują się wysokim poziomem bezrobocia i napływu do bezrobocia. Wypada tu jak co roku wymienić: sprzedawcę, fryzjera, technika ekonomistę, murarza, ślusarza, krawca, kucharza, mechanika pojazdów samochodowych, technika prac biurowych. Co jednak warto podkreślić: do zawodów czołowych pod względem wielkości bezrobocia kierowany jest znaczny odsetek ofert zatrudnienia. Nie pokrywa on liczby rejestrujących się bezrobotnych, ale i tak sprawia, że wskaźniki ryzyka długotrwałego bezrobocia są dla tych profesji niskie.

Tak jak co roku, w rankingu pojawiło się kilka sekcji gospodarki, które generują więcej ofert pracy niż rejestracji osób bezrobotnych. Te branże to: Administracja publiczna i obrona narodowa; Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Informacja i komunikacja. Wzrost odnotowano również wśród podmiotów gospodarczych określonych tym samym PKD.

Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi często jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego.

W przypadku zawodów deficytowych coraz bardziej zwraca uwagę utrwalanie się pewnych profesji jako wykazujących deficyt siły roboczej. W roku 2013 ponad połowa zawodów w rankingu zachowała swój deficytowy charakter z roku 2012. Kilka z nich wykazuje deficytowość od lat (m.in. spawacze, floryści, pracownicy ochrony, pracownicy kancelaryjni, garmażer, telemarketer, doradca finansowy) Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Co charakterystyczne, zawody nadwyżkowe na przestrzeni lat 2005 – 2013 wykazują jeszcze większe podobieństwo. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia, utrwalanych przez system szkolnego kształcenia zawodowego.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), matematyk, pozostali inżynierowie inżynierii środowiska, inżynier elektryk, nauczyciel historii, specjalista do spraw integracji europejskiej, specjalista do spraw stosunków międzynarodowych, specjalista resocjalizacji, socjolog, historyk, politolog, filolodzy polscy, technicy (mechanizacji rolnictwa, pojazdów samochodowych, włókiennictwa, architektury krajobrazu, hodowcy zwierząt ogrodnicy) oraz technicy technologii żywności (cukrownictwo, przetwórstwo mleczarskie i pozostali). Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik mechanik, technik ekonomista, technik budownictwa itd.) – w powyższym rankingu stanowią one ponad 1/3 klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, pedagog, socjolog, historyk), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik mechanizacji rolnictwa, technik hodowca zwierząt, pozostali hodowcy zwierząt, rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby). Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności oraz naukami ekonomicznymi i społecznymi. Godne uwagi jest także to, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki.

Zgodnie z załącznikiem 2 do sprawozdania MPiPS-01 odnotowano wzrost o 7% rejestracji bezrobotnych, którzy poprzednio pracowali, a w tym również wzrost o 8% zwolnionych z przyczyn dot. pracodawcy. Nadal najwyższy udział rejestracji miały osoby pracujące w sektorze przetwórstwa przemysłowego (21%) oraz handlu hurtowego i detalicznego (15%). Również z tych branż najwięcej osób zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a stan osób bezrobotnych zarejestrowanych w końcu roku był najwyższy. Odnotowano także wzrost ilości bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy z sektora edukacja (o 94%) w stosunku do ubiegłego roku, co potwierdziło informacje o zwolnieniach nauczycieli.

Istotnym elementem kształtującym i dynamizującym spetryfikowaną strukturę zawodową bezrobocia w regionie powinny być szkolenia finansowane z Funduszu Pracy. Tymczasem, jak wykazały badania WUP w Opolu zrealizowane w latach 2012-2013, rzeczywista efektywność zatrudnieniowa takich szkoleń (rozumiana jako znalezienie przez osobę objętą szkoleniem zatrudnienia adekwatnego do tematyki szkolenia w okresie maksimum 3 m-cy od daty zakończenia szkolenia). Ilustrują to dane:

- 36% zrealizowanych szkoleń w roku 2011 skończyło się znalezieniem zatrudnienia,
- 55% szkoleń, po których bezrobotny znalazł zatrudnienie, było adekwatnych, tj. podjęta praca była zgodna z tematyką szkolenia,
- 19% szkoleń było efektywnych (osoba bezrobotna po szkoleniu znalazła pracę w ciągu 3 miesięcy).

Załącznik 1. Ranking zawodów deficytowych bez uwzględnienia zawodów o maksymalnych wartościach deficytu oraz zawodów sklasyfikowanych jako „pozostałe” za rok 2013

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"333302"	Pracownik agencji pracy tymczasowej	7,9167	0,0833	-7,8333	95
2	"721206"	Spawacz metodą TIG	4,9167	0,1667	-4,75	29,5
3	"815702"	Pracownik pralni chemicznej	6,0833	0,25	-5,8333	24,3333
4	"814208"	Operator wtryskarki	10,0833	0,4167	-9,6667	24,2
5	"244101"	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	3,3333	0,1667	-3,1667	20
6	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	4,75	0,3333	-4,4167	14,25
7	"524402"	Organizator obsługi sprzedaży internetowej	1,1667	0,0833	-1,0833	14
8	"235304"	Lektor języka niemieckiego	2,1667	0,1667	-2	13
9	"712301"	Monter ociepleń budynków	2,8333	0,25	-2,5833	11,3333
10	"811407"	Operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych	2,6667	0,25	-2,4167	10,6667
11	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	9,75	0,9167	-8,8333	10,6364
12	"741104"	Elektryk budowlany	1,75	0,1667	-1,5833	10,5
13	"422701"	Ankieter	7,6667	0,75	-6,9167	10,2222
14	"932908"	Pomocnik mechanika	0,8333	0,0833	-0,75	10
15	"241202"	Doradca finansowy	12,1667	1,25	-10,9167	9,7333
16	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	12,0833	1,25	-10,8333	9,6667
17	"421403"	Windykator	2,25	0,25	-2	9
18	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	5,0833	0,5833	-4,5	8,7143
19	"818116"	Operator urządzeń	2,1667	0,25	-1,9167	8,6667

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
		przemysłu szklarskiego*				
20	"311909"	Technik automatyk	1,4167	0,1667	-1,25	8,5
21	"122301"	Kierownik do spraw rozwoju produktu	0,6667	0,0833	-0,5833	8
22	"342306"	Instruktor rytmiki	0,6667	0,0833	-0,5833	8
23	"235301"	Lektor języka angielskiego	8	1,0833	-6,9167	7,3846
24	"817207"	Operator strugarek i frezarek do drewna	1,8333	0,25	-1,5833	7,3333
25	"134903"	Kierownik agencji ochrony mienia i osób	0,5833	0,0833	-0,5	7
26	"311501"	Diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów	1,1667	0,1667	-1	7
27	"241102"	Specjalista do spraw kontrolingu	1,0833	0,1667	-0,9167	6,5
28	"411001"	Administrator nieruchomości	2,6667	0,4167	-2,25	6,4
29	"242102"	Koordinator projektów unijnych	1	0,1667	-0,8333	6
30	"411003"	Pracownik kancelaryjny	12,5	2,0833	-10,4167	6

Załącznik 2. Ranking zawodów nadwyżkowych bez uwzględnienia zawodów o zerowych wartościach nadwyżki oraz zawodów sklasyfikowanych jako „pozostałe” za rok 2012

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"331403"	Technik ekonomista*	0,3333	92,75	92,4167	0,0036
2	"263102"	Ekonomista	0,4167	69,3333	68,9167	0,006
3	"314207"	Technik rolnik*	0,25	32,75	32,5	0,0076
4	"753605"	Obuwnik przemysłowy	0,1667	16,25	16,0833	0,0103
5	"731802"	Dziemiarcz	0,0833	7,25	7,1667	0,0115
6	"611104"	Rolnik upraw polowych	0,0833	7,0833	7	0,0118
7	"311924"	Technik technologii odzieży*	0,0833	6,8333	6,75	0,0122
8	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0,0833	5,75	5,6667	0,0145
9	"235107"	Pedagog	0,5833	37,6667	37,0833	0,0155
10	"821202"	Monter elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego	0,0833	4,8333	4,75	0,0172
11	"813101"	Aparatowy procesów chemicznych	0,0833	4,6667	4,5833	0,0179
12	"613003"	Rolnik*	0,3333	17,8333	17,5	0,0187
13	"325511"	Technik ochrony środowiska*	0,0833	4,4167	4,3333	0,0189
14	"311922"	Technik technologii drewna*	0,0833	4,3333	4,25	0,0192
15	"422301"	Operator centrali telefonicznej	0,0833	4,3333	4,25	0,0192
16	"213106"	Biotechnolog	0,0833	4,25	4,1667	0,0196
17	"741202"	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	0,0833	3,6667	3,5833	0,0227
18	"753105"	Krawiec*	1,6667	73,4167	71,75	0,0227
19	"421101"	Asystent usług pocztowych	0,1667	7,1667	7	0,0233
20	"311504"	Technik mechanik*	1,4167	57	55,5833	0,0249
21	"261906"	Prawnik legislator	0,1667	6,4167	6,25	0,026

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
22	"265105"	Konserwator dzieł sztuki	0,0833	3,0833	3	0,027
23	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	0,3333	12,0833	11,75	0,0276
24	"741204"	Elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego	0,0833	2,9167	2,8333	0,0286
25	"721102"	Formierz odlewnik	0,1667	5,5	5,3333	0,0303
26	"211301"	Chemik	0,1667	5	4,8333	0,0333
27	"311204"	Technik budownictwa*	1,25	36,3333	35,0833	0,0344
28	"741210"	Elektromonter maszyn elektrycznych	0,0833	2,4167	2,3333	0,0345
29	"251902"	Specjalista zastosowań informatyki	0,3333	9,1667	8,8333	0,0364
30	"723102"	Mechanik ciągników	0,0833	2,1667	2,0833	0,0385